
**แผนงานวิจัยแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์
จังหวัดกำแพงเพชร**

**Research Program The Way of Tourism Development and Promotion for a reflection
of Kamphaeng Phet's Identity**

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ*

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย คือ 1) เพื่อจัดทำโครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว แผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก 3) เพื่อศึกษารูปแบบและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว ตลอดจนแนวทางการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก 4) เพื่อรวบรวมข้อมูลการแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจและจัดการแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร ในรูปแบบการแสดง แสง เสียง และ 5) เพื่อสร้างหลักสูตรและแนวทางในการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก โดยผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล ได้แก่ 1) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บข้อมูลจาก 2.1) นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ 2.2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยเครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม การสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การทดลอง แสง เสียง และการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรม

* อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของ จังหวัดกำแพงเพชรควรมีรูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยมีคู่มือ/เอกสารแนะนำเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยว ป้ายแนะนำโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ และการได้ประทับตราโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรลงในสมุดท่องเที่ยวเพื่อรับรางวัลจากอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร กิจกรรมนั่งช้างชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และ กิจกรรมนั่งเรือชมกำแพงเมืองเก่า และควรมีการแสดง แสง เสียง 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การแสดงพื้นบ้าน โดยการจัดการแสดงพื้นบ้านและระบำต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวนั่งชมระหว่างรับประทานอาหารรูปแบบการจัดสำหรับไทย นักท่องเที่ยวนั่งบนเสื่อ โดยมีการ 1) การแสดงพื้นบ้านระบำ ก. ไก่ 2) การแสดงเพลงรำไท่น 3) การแสดงดนตรีไทยผสมวงดนตรีสากล 4) การแสดงระบำรวมเผ่าชาวเขา และ 5) การแสดงระบำเทพธิดาดอย ตอนที่ 2 การแสดงแสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์....สืบสายแสง.... กำแพงเพชร”

คำสำคัญ : การท่องเที่ยว อัตลักษณ์

Abstract

The aims of the research plan are as follows 1) to set up the tourism business structure, tourism business strategic plan and tourism information strategy of Kamphaeng Phet 2) to study the tourists' travel behavior and satisfaction toward visiting Kamphaeng Phet Historical Park, the World Heritage city 3) to study the model and need of tourists about tourism promotion activities, and the way to develop tourism activities in Kamphaeng Phet Historical park 4) to collect the data of both the interesting folk shows and the dancing art which is regarded as the identity of Kamphaeng Phet in the term of light and sound shows 5) to create a course and the way to integrate the career training course for developing local personnel so as to promote Kamphaeng Phet Historical park. The data sources are as follows 1) secondary sources collected from related documents and researches 2) primary sources collected from 2.1) both Thai and foreign tourists 2.2) those who are related to Kamphaeng Phet tourism industry both in private and government organizations. The tools and data collection consist of questionnaire, in-depth interview, focus group discussion, workshop, study trip, light and sound test, and activity model test.

The findings were that the way of tourism development and promotion for a reflection of Kamphaeng Phet's identity should have tourism promotion activities in the form of guide book with map and information of the Historical park, the detailed signs of ancient remains and temples, and ancient remains and temples should be recorded in a guide book, elephant riding, cruising around the city wall and should have Light and Sound shows which should be divided into 2 sections; 1) folk shows and all kinds of dancing should be performed during dinner time – tourists sit on the mat, eat Thai food and enjoy the shows, namely i) Kor-Kai dancing ii) Ram-Tone dancing iii) Thai and western music shows iv) Hill tribe dancing and v) Teptidadoi dancing 2) Light and Sound show entitled “Saksin...Suebsaisaeng...Kamphaeng Phet”.

Keyword : Tourism, Identity

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีนโยบายในการส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547 – 2551 ของกระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา มีเป้าประสงค์ให้การท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมสาขาหลักที่เติบโตอย่างยั่งยืน เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวเอเชียที่สามารถกระจายรายได้ และโอกาสการพัฒนาแก่ชุมชนอย่างทั่วถึง และมีวิสัยทัศน์ให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งเอเชีย ภายในปี 2551 โดยยุทธศาสตร์ที่ 1 เป็นเรื่องของการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้าและบริการด้านการท่องเที่ยว และยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาระบบบริหารจัดการแบบบูรณาการ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2551) ดังจะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญซึ่งถูกพัฒนาให้กลายเป็นธุรกิจและขยายตัวใหญ่ขึ้นเป็นอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

จังหวัดกำแพงเพชรเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว จังหวัดกำแพงเพชร ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) ว่า “ภายในปี 2554 กำแพงเพชรจะเป็นเมืองมรดกโลกที่น่าเที่ยว และพร้อมด้านบริการการท่องเที่ยว ” โดยเป้าหมายประสงค์การพัฒนาจังหวัดในภาพรวม ดังนี้ 1) เป็นจังหวัดที่เพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้วยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ พัฒนาการบริการ และสินค้าของที่ระลึกเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา 2) เป็นจังหวัดที่จะใช้การสร้างพันธมิตรเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) ด้านการท่องเที่ยวกับจังหวัดอื่นเป็นปัจจัยเสริมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด (ศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการ, 2550)

สำหรับสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรที่มีนักท่องเที่ยวให้ความสนใจมาท่องเที่ยวรวม 18 แห่งแบ่งเป็นแบบธรรมชาติ 7 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 6 แห่ง วัดและแหล่งท่องเที่ยวแบบศิลปวัฒนธรรมจำนวน 5 แห่ง และได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) สถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติคลองลาน และอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร รวมทั้งโบราณสถานใกล้เคียง 2) สถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพรองลงมาในการพัฒนาการท่องเที่ยวมีจำนวน 6 แห่ง ได้แก่ อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า อุทยานแห่งชาติแม่วงก์ บ่อน้ำพุร้อนพระร่วง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติกำแพงเพชร พิพิธภัณฑสถานเฉลิมพระเกียรติกำแพงเพชร วัดพระบรมธาตุเจดีย์าราม และ 3) สถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพด้านอื่น ๆ มีจำนวน 10 แห่ง ได้แก่ ป้อมทุ่งเศรษฐีเมืองนครชุม วัดวังพระธาตุ (เมืองไตรตรึงษ์) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเขาสนสามเพรียง วัดสว่างอารมณ์ (หลวงพ่อบุญรอด) วัดป่าเขาเขียว วัดป่าธรรมธารา พิพิธภัณฑสถานวัดปราสาท (บ้านโคก) แก่งเกาะใหญ่และเขานางทอง

จะเห็นได้ว่าอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงอีกทั้ง ได้ประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานของชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2478 และโบราณสถานของจังหวัดกำแพงเพชร ที่ได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจาก UNESCO ในปี 2534 โดยอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ตั้งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของแม่น้ำปิง มีพื้นที่ประมาณ 3.4 ตารางกิโลเมตร หรือ 2,114 ไร่ มีโบราณสถานประมาณ 80 กว่าแห่ง เขตอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แบ่งเป็น 2 เขต คือ 1) เขตภายในกำแพงเมือง มีโบราณสถานที่สำคัญคือวัดพระแก้ว วัดพระธาตุ เขตวังโบราณ(สระมน) ศาลพระอิศวรกำแพงเมือง คูเมืองและป้อมประตูต่างๆ 2) เขตนอกกำแพงเมืองหรือที่เรียกว่าเขตรัญญิก ตั้งอยู่บนเนินเขาสูง มีโบราณสถานที่เป็นวัดขนาดใหญ่ย่อยรวม 40 แห่ง วัดที่สำคัญคือ วัดพระนอน วัดพระสี่อิริยาบถ วัดสิงห์ วัดฆ้องชัย วัดนาคนาคเจ็ดเศียร วัดกำแพงงาม วัดช้างรอบ และวัดอวาสีใหญ่ก่อนการจัดตั้งเป็นอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมื่อราว พ.ศ. 2527 กรมศิลปากรได้อนุรักษ์เมืองกำแพงเพชรนี้มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2478 มีการสำรวจจำนวนและลักษณะของโบราณสถาน รวมทั้งขุดแต่ง บูรณะ เสริมความมั่นคงแข็งแรงให้แก่โบราณสถานเรื่อยมาจนกระทั่งปี พ.ศ. 2537 กรมศิลปากรได้เสนอขอขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกและคณะกรรมการมรดกโลกขององค์การสหประชาชาติว่าด้วยการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมได้ยอมรับเข้าไว้ในบัญชีมรดกโลก (อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร, 2547 หน้า 2-3)

จากข้อมูลที่ได้กล่าวมาจะเห็นว่ามีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จังหวัดกำแพงเพชร ควรหาแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร อย่างบูรณาการ โดยเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงได้แก่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก คำว่า อัตลักษณ์ (อ่านว่า อัด-ตะ-ลัก) ประกอบด้วยคำว่า อัด (อัด-ตะ) ซึ่งหมายถึง ตน หรือ ตัวเอง กับ ลักษณ์ ซึ่งหมายถึง สมบัติ

เฉพาะตัว คำว่า อัตลักษณ์ ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า identity (อ่านว่า ไอ-เด็น-ติ-ตี้) หมายถึง ผลรวมของลักษณะเฉพาะของสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งทำให้สิ่งนั้นเป็นที่รู้จักหรือจำได้ (สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย, 2550) จังหวัดกำแพงเพชรอาจมีบริบทที่แตกต่างหรือที่เหมือนกับจังหวัดอื่น ๆ เป็นบางด้าน ดังนั้นเมื่อทำการวิจัยจะสามารถนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชรต่อไป

วัตถุประสงค์ของแผนงานวิจัย

ในการดำเนินงานตามแผนงานการวิจัย มีโครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัยจำนวน 5 โครงการ ทั้งนี้แผนงานวิจัยมีวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อจัดทำโครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว แผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่ออุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก
3. เพื่อศึกษารูปแบบและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวตลอดจนแนวทางการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก
4. เพื่อรวบรวมข้อมูลการแสดงผลงานที่น่าสนใจและจัดการแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร ในรูปแบบการแสดง แสง เสียง
5. เพื่อสร้างหลักสูตรและแนวทางในการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

ขอบเขตของการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้มีขอบเขต

ด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านเนื้อหาของการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จังหวัดกำแพงเพชร ได้แบ่งขอบเขตด้านเนื้อหาเป็น 2 ระดับ ดังต่อไปนี้

ระดับจังหวัด ได้แก่

1. แผนกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว
2. ข้อมูลการแสดงผลงานที่น่าสนใจ

3. การแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ ในรูปแบบการแสดง แสง เสียง
ระดับแหล่งท่องเที่ยว คือ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ได้แก่
 1. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
 2. พฤติกรรมการท่องเที่ยว
 3. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
 4. รูปแบบและความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
 5. แนวทางการพัฒนากิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว
 6. หลักสูตรและแนวทางในการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการ

พัฒนานุเคราะห์ในท้องถิ่น

ด้านพื้นที่ ได้แก่ พื้นที่จังหวัดกำแพงเพชร

ด้านระยะเวลาที่ทำการศึกษา ระหว่างวันที่ 1 ตุลาคม 2550 – 30 กันยายน 2551

วิธีการศึกษา

การดำเนินการวิจัยได้มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยตั้งแต่กำหนดปัญหาการวิจัย การสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดโครงการวิจัยให้ตรงกับปัญหา ความต้องการของท้องถิ่นและศักยภาพในการดำเนินการวิจัยของนักวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาประเด็นปัญหา ความต้องการ และความเป็นไปได้ของการทำการศึกษาวิจัยตามกรอบ
ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัด และยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย

1. ระยะก่อนกำหนดปัญหาการวิจัย ได้มีการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร หลักฐานต่าง ๆ ศึกษายุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ของจังหวัดกำแพงเพชร และยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. เข้าร่วมเวทีเพื่อสร้างโจทย์การวิจัยจากท้องถิ่น ทีมมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรจัดทำขึ้น และได้
โจทย์การวิจัยที่ตรงกับความรู้ และศักยภาพของทีมนักวิจัยและเป็นความต้องการของท้องถิ่น ได้แก่ ด้านการ
ท่องเที่ยว โดยโจทย์วิจัยที่ได้คือ “ทำไมนักท่องเที่ยวจึงมาเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดก
โลกน้อย”

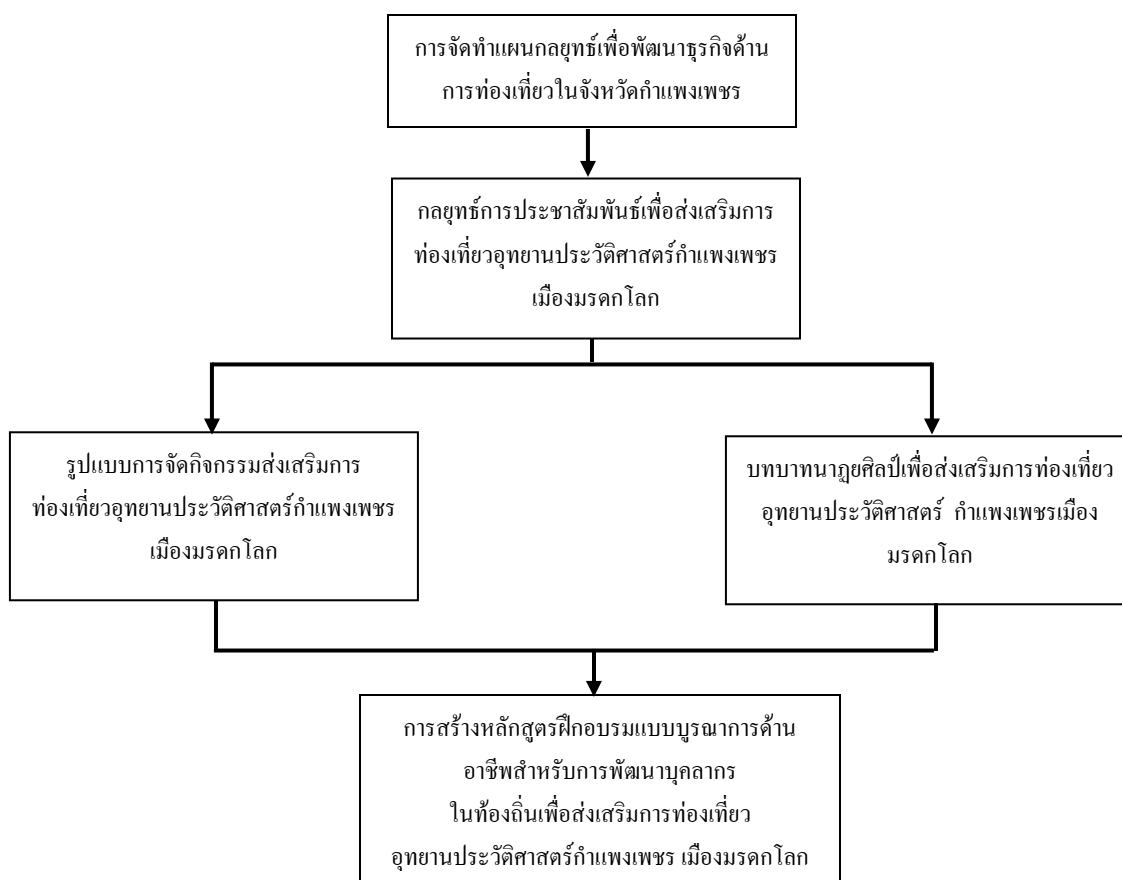
3. สัมภาษณ์บุคลากร และสนทนากลุ่มกับหน่วยงานต่าง ๆ เช่น กองโบราณคดี อุทยานประวัติศาสตร์
กำแพงเพชร สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดกำแพงเพชร พิพิธภัณฑ์สถานเฉลิมพระเกียรติ ศูนย์บริการไทย
องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร ผู้ประกอบการด้านธุรกิจท่องเที่ยว นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว ฯลฯ
เพื่อศึกษาข้อมูล แนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

ขั้นที่ 2 เชิญอาจารย์ นักวิจัย และผู้สนใจการวิจัยด้านการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์เข้าร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อร่างโครงสร้างของแผนงานวิจัย

ขั้นที่ 3 ประชุมนักวิจัยในโครงการเพื่อพัฒนาโครงการให้เป็นชุดโครงการตามศักยภาพ ความพร้อม และความสนใจของนักวิจัย โดยมีข้อมูลจากขั้นที่ 1 และ 2 มาเป็นแนวทางในการพัฒนาโครงการ ได้แผนงานวิจัยตามความต้องการของชุมชน ตามศักยภาพของนักวิจัยและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์จังหวัด และยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัย จำนวน 5 โครงการ

ขั้นที่ 4 หัวหน้าโครงการวิจัย และนักวิจัยในโครงการร่วมกันเขียนโครงการวิจัย

ขั้นที่ 5 นักวิจัยในโครงการวิจัยเข้าร่วมการนำเสนอโครงการวิจัยในแผนงานวิจัยทั้ง 5 โครงการวิจัย โดยมีผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและด้านการท่องเที่ยวมาให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม และนำข้อมูลไปเป็นแนวทางในการปรับโครงการวิจัยให้สอดคล้องเป็นชุดโครงการวิจัยแบบบูรณาการ จึงทำให้ได้โครงการวิจัยที่สมบูรณ์ 5 ชุดโครงการดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 โครงการวิจัยภายใต้แผนงานวิจัย

ผู้ให้ข้อมูล/แหล่งข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ผู้ให้ข้อมูลและแหล่งข้อมูล ได้แก่

1. ศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
2. ศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยเก็บข้อมูลจาก
 - 2.1 นักท่องเที่ยวชาวไทย และชาวต่างชาติ
 - 2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร หน่วยงานภาครัฐ เช่น อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร พิพิธภัณฑ์สถานกำแพงเพชรเฉลิมพระเกียรติ องค์การบริหารส่วนจังหวัดกำแพงเพชร สำนักงานจังหวัดกำแพงเพชร ศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬา เทศบาลเมืองกำแพงเพชร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคเหนือเขต 4 จังหวัดตาก สถานศึกษาในจังหวัดกำแพงเพชร เป็นต้น
 - 2.3 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร หน่วยงานภาคเอกชน เช่นผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สื่อมวลชนจังหวัดกำแพงเพชร บริษัทนำเที่ยวที่จัดนำเที่ยวผ่านจังหวัดกำแพงเพชร กลุ่มผู้ผลิตสินค้าหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล (OTOP) เป็นต้น

เครื่องมือและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้และวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaires) การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-depth Interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) การจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การศึกษาดูงาน การทดลอง แสง เสียง และการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และสรุปสาระสำคัญ
2. ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึก การสนทนากลุ่ม และการประชุมเชิงปฏิบัติการ การศึกษาดูงาน การทดลอง แสง เสียง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และการทดลองรูปแบบการจัดกิจกรรม ใช้จำนวน (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
4. การทดสอบสมมติฐานเพื่อเปรียบเทียบความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติที่มีต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรระหว่างเพศ อายุ และอาชีพ ใช้การทดสอบค่าเฉลี่ย (T-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (Oneway ANOVA)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่าโครงสร้างของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวมี 6 ประเภท คือ 1) ธุรกิจร้านอาหาร และเครื่องดื่ม 2) ธุรกิจขายของฝากและของที่ระลึก 3) ธุรกิจโรงแรมและที่พัก 4) ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง 5) ธุรกิจนำเที่ยว และ 6) ธุรกิจสถานบันเทิง สำหรับกลยุทธ์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยว สามารถแบ่งได้เป็นกลยุทธ์ระดับองค์กร (Corporate Strategy) กลยุทธ์ระดับหน่วยธุรกิจ (Business Strategy) และ กลยุทธ์ระดับหน้าที่ (Functional Strategy) โดยมีเป้าประสงค์ในการบรรลุวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร คือ “เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมและธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตอันงดงามและธรรมชาติที่บริสุทธิ์” และ วิสัยทัศน์ของธุรกิจด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร คือ “เป็นเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยวที่มีประสิทธิภาพ เพื่อบริการนักท่องเที่ยวที่ต้องการสัมผัสวิถีชีวิตอันงดงามและธรรมชาติที่บริสุทธิ์”

พฤติกรรมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรของนักท่องเที่ยวชาวไทย พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวด้วยรถยนต์ส่วนตัว โดยมีผู้ร่วมเดินทางเป็นคนในครอบครัวมากที่สุด และเคยมาท่องเที่ยวครั้งแรก โดยมีเหตุผลของการท่องเที่ยวคือ ต้องการชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ สำหรับสิ่งที่ดึงดูดใจให้เข้ามาท่องเที่ยว คือ มีประวัติศาสตร์เก่าแก่ยาวนานที่ทรงคุณค่า มีสถาปัตยกรรมที่สวยงามน่าสนใจและการได้รับการรับรองเป็นเมืองมรดกโลกจากยูเนสโก สำหรับสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ได้รับในระดับมาก คือ สื่อบุคคล ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ พบว่า ส่วนใหญ่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวกับบริษัทท่องเที่ยว สิ่งที่ดึงดูดใจให้เข้ามาท่องเที่ยวคือ การได้รับการรับรองเป็นเมืองมรดกโลกจากยูเนสโก เหตุผลหลักของการท่องเที่ยวคือ ต้องการถ่ายภาพเป็นที่ระลึก สำหรับสื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ได้รับมากที่สุด คือ เว็บไซต์ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยและนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรในระหว่างปี พ.ศ. 2547 – 2549 นั้นไม่มีความแตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรนั้นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติจะมีความต้องการรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรที่แตกต่างกัน โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยมีความต้องการในระดับสูง 3 อันดับแรกได้แก่ มีคู่มือ/เอกสารแนะนำเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวภายในอุทยาน การอ่านป้ายแนะนำโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ และการได้ประทับตราโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ลงในสมุดท่องเที่ยวเพื่อรับรางวัลจากอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ตามลำดับ ส่วนรูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต้องการใน

ระดับสูง 3 อันดับแรก ได้แก่ กิจกรรมนั่งช้างชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร กิจกรรมนั่งเรือชมกำแพงเมืองเก่า และการอ่านป้ายแนะนำโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ที่มีรายละเอียดครบถ้วนสมบูรณ์ ตามลำดับ สำหรับแนวทางการพัฒนารูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วนมุ่งเน้นกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่โดดเด่นและแตกต่างจากอุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและศรีสัชนาลัยและกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรไปด้วย ในด้านข้อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรจะดำเนินไปได้นั้นจะต้องได้รับความร่วมมือจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกส่วนและควรเร่งทำการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทั่วไปได้รู้จัก

ในด้านการแสดงพื้นบ้านที่น่าสนใจนำไปใช้ในการแสดงส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก ได้แก่ 1) ระบาย ก. ไก่ 2) ระบายงิ้ว และ 3) ระบายพุ่มพุ่ม สำหรับจัดการแสดงนาฏศิลป์ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร ในรูปแบบการแสดง แสง เสียง ควรเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การแสดงพื้นบ้าน โดยการจัดการแสดงพื้นบ้านและระบายต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวนั่งชมระหว่างรับประทานอาหารรูปแบบการจัดสำรับกับไทย นักท่องเที่ยวที่นั่งบนเรือ โดยมีการ 1) การแสดงพื้นบ้านระบาย ก. ไก่ 2) การแสดงเพลงรำไท่น 3) การแสดงดนตรีไทยผสมวงดนตรีสากล 4) การแสดงระบายรวมเผ่าชาวเขา และ 5. การแสดงระบายเทพธิดาอวย ตอนที่ 2 การแสดงแสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์...สืบสายแสง... กำแพงเพชร” ทั้งนี้จากการทดลองแสดงดังกล่าวโดยภาพรวมพบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการแสดงแสง สี เสียงประวัติความเป็นมาของจังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับมาก

สำหรับหลักสูตรที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นหลักสูตรบูรณาการด้านการท่องเที่ยว ประกอบไปด้วย 4 หน่วย รวมทั้งหมด 48 ชั่วโมง ดังนี้ คือ 1) ความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จำนวน 6 ชั่วโมง 2) ภาษาอังกฤษที่ควรรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ (ภาษาพาเที่ยว) จำนวน 18 ชั่วโมง 3) ความรู้เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยว จำนวน 12 ชั่วโมง และ 4) หลักการเป็นผู้ประกอบการ จำนวน 12 ชั่วโมง และแนวทางการจัดการหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรควรมีการทดลองใช้หลักสูตร มีการหารือกันว่าหน่วยงานภายในท้องถิ่นหน่วยงานใดควรเป็นเจ้าของหลัก สนับสนุนและเผยแพร่ให้หน่วยงานภายในจังหวัดกำแพงเพชรที่สนใจหลักสูตรได้นำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ กระตุ้นให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในจังหวัดกำแพงเพชรได้มีส่วนรับผิดชอบต่อการพัฒนาบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ควรจัดให้มีคู่มือสำหรับผู้ประกอบการอบรมตามความเหมาะสม หาแนวทางในการสร้างและดำรงรักษาคุณภาพการฝึกอบรม เพื่อการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และ สนับสนุนให้เกิดการสร้างงาน สร้างอาชีพที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้นำความรู้ความสามารถที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในการประกอบอาชีพอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสะท้อนอัตลักษณ์จังหวัด

กำแพงเพชร

1. การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร

1.1 จังหวัดกำแพงเพชรควรมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา และภาคประชาชนในพื้นที่ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบข้อมูลข่าวสารทางด้านการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง และสามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชรเพิ่มมากขึ้น

1.2 ควรจัดให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ตลอดจนมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดกำแพงเพชร และตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวมากขึ้น

1.3 ควรมีการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และเชื่อมโยงธุรกิจด้านต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม ซึ่งในทางปฏิบัติอาจใช้ธุรกิจเหล่านี้เป็นจุดประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

1.4 ควรมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคธุรกิจ และภาคการศึกษา เพื่อสามารถผลิตและพัฒนาบุคลากรให้กับธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ทั้งด้านการพัฒนาทักษะฝีมือ และองค์ความรู้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาธุรกิจในระยะยาว

1.5 การปรับปรุงและการดำเนินการตามแผนกลยุทธ์การพัฒนาธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร ก่อนการนำแผนกลยุทธ์นี้ไปดำเนินการอย่างจริงจัง อันอาจจะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งสภาพการณ์และเงื่อนไขต่าง ๆ อาจเปลี่ยนแปลงไปจากช่วงเวลาจัดทำแผนกลยุทธ์นี้ คณะผู้วิจัยเห็นควรว่า หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรทำการทบทวนและปรับปรุงแผนกลยุทธ์นี้ให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ โดยสามารถยืดหยุ่นทางการวิเคราะห์และขั้นตอนการจัดทำแผนกลยุทธ์นี้เป็นแม่แบบได้ ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวจำเป็นต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังขององค์กรด้านการท่องเที่ยวต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา และภาคประชาชน อันจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความเป็นผู้นำของหน่วยงานผู้รับผิดชอบ คณะผู้วิจัยเห็นควรว่าควรจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งทำหน้าที่กำหนดนโยบาย กำกับดูแล และจัดสรรงบประมาณด้านการท่องเที่ยว

1.6 ในการนำแผนกลยุทธ์นี้ไปใช้จะประกอบด้วย 3 ภารกิจหลักคือ การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์ การพัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยใน ส่วนของการพัฒนาเครือข่ายธุรกิจด้านการท่องเที่ยว ในระยะแรกควรพัฒนาไปสู่เครือข่ายการจัดการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบด้วยองค์กรภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคการศึกษา และภาคประชาชน ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรอย่างยั่งยืน โดยวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และกลยุทธ์ในระดับต่าง ๆ นั้นสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม ผ่านกระบวนการความร่วมมือของเครือข่ายการจัดการด้านการท่องเที่ยวดังกล่าว นอกจากนั้นเครือข่ายนี้ยังครอบคลุมการดำเนินการ การส่งเสริม การพัฒนา และการตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ด้านการท่องเที่ยวภายในจังหวัดอีกด้วย

2. กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

2.1 หน่วยงานภาครัฐที่กำกับดูแลงานด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร ควรนำกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรไปพิจารณาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

2.2 อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรสร้างผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ไว้เสนอขายแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยเน้นให้นักท่องเที่ยวมีส่วนร่วมและเกิดความเพลิดเพลิน ประทับใจ แต่ยังคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ความเป็นเมืองมรดกโลก

2.3 อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรพิจารณาจัดสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าของที่ระลึก ร้านอาหาร ที่ครบวงจร (One Stop Services) และได้มาตรฐานไว้บริการนักท่องเที่ยวบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเพื่อสร้างและกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรให้เพิ่มมากขึ้น

2.4 ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวควรพัฒนาความรู้เกี่ยวกับธุรกิจท่องเที่ยวและมาตรฐานการบริการ นักท่องเที่ยว และสร้างความร่วมมือกับบริษัทท่องเที่ยว มีกลยุทธ์เพื่อเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวมายังอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

3. รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

จังหวัดกำแพงเพชรควรจัดทำแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรที่ชัดเจนเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ในการปฏิบัติด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นการกระตุ้นการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรได้อีกทางหนึ่งด้วย

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญต่อการ พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรอย่างจริงจัง โดยเฉพาะศูนย์การท่องเที่ยวและกีฬาควรเป็นหน่วยงานหลักในการประสานงานให้เกิดความร่วมมือของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเข้ามาพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร

กองอุทยานประวัติศาสตร์ซึ่งรับผิดชอบดูแลอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรควรมีนโยบายบูรณะซ่อมแซม ปรับปรุง พัฒนาโบราณสถานแต่ละแห่งในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ให้คงสภาพเดิม ปรับภูมิทัศน์ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ให้มีความร่มรื่นตลอดฤดูกาล

กรมศิลปากร โดยเฉพาะผู้ซึ่งรับผิดชอบดูแลอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรควรเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน นักวิชาการและชุมชน เข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาและจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรอย่างยั่งยืน ซึ่งการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนนั้นต้องเป็นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดการการท่องเที่ยวของตนเองและได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยว อันจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นเกิดความหวงแหนและรักษาไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ตลอดไป นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรให้การสนับสนุนด้านงบประมาณในการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เพื่อให้เกิดความพร้อมทุกด้านในการรองรับนักท่องเที่ยว

ควรเพิ่มจำนวนบุคลากรหรือมัคคุเทศก์ในการบรรยายให้ข้อมูลทั้งภาคภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ จากการสอบถามนักท่องเที่ยวและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวได้ให้ข้อเสนอแนะว่า ปัจจุบันอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรมีบุคลากรในการบรรยายข้อมูลจำนวนน้อยและมีเฉพาะบุคลากรที่บรรยายภาษาไทยเท่านั้น อนึ่งการใช้บุคลากรเป็นผู้บรรยายให้ข้อมูลจะทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจและสนใจฟังมากกว่าการเปิดเทปหรือการอ่านจากป้ายข้อมูล และควรจัดบุคลากรหรือมัคคุเทศก์บรรยายให้ข้อมูล ณ โบราณสถานแต่ละแห่ง

ควรจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ไว้บริการนักท่องเที่ยว เช่น ห้องสุขาที่สะอาดและกระจายอยู่ตามจุดต่าง ๆ ในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ศาลาพักผ่อนหย่อนใจ ป้ายบอกทิศทางเดินหรือเล่นรถอย่างชัดเจนและป้ายให้ข้อมูล ณ โบราณสถานแต่ละแห่งอย่างละเอียด และแผนที่อธิบายแหล่งที่ตั้งของอุทยาน

ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เพื่อความสะดวกในการเที่ยวชม นอกจากนี้ภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรมีร้านขายสินค้าที่ระลึกซึ่งสินค้าของที่ระลึกนั้นควรสะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจังหวัดกำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ด้วย เนื่องจากนักท่องเที่ยวเมื่อเดินทางไปท่องเที่ยวที่ใดแล้วก็อยากได้สิ่งของเป็นที่ระลึกในการมาเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น รวมไปถึงเพิ่มจำนวนร้านอาหารและร้านขายเครื่องดื่มไว้บริการนักท่องเที่ยวด้วย เนื่องจากปัจจุบันภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร มีร้านขายเครื่องดื่มเพียงร้านเดียว และจากการสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีความต้องการร้านอาหารและเครื่องดื่มไว้ให้บริการภายในหรือบริเวณรอบ ๆ อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรไม่ควรอนุญาตให้นักท่องเที่ยวนำรถยนต์ส่วนตัวเข้ามาภายในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร แต่อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรจัดบริการรถไฟฟ้าหรือรถรางชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เพื่อลดมลภาวะด้านอากาศและการส่งเสียงดังทำลายบรรยากาศในการชมโบราณสถานและการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร อีกด้วย

เพิ่มกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรที่หลากหลายและเหมาะสมกับนักท่องเที่ยวทุกกลุ่ม จากการสอบถามความต้องการของนักท่องเที่ยวและการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ปัจจุบันรูปแบบกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรยังมีน้อยและไม่หลากหลาย รวมทั้งเป็นกิจกรรมที่ไม่สามารถดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวอยากเที่ยวหรือท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เป็นระยะเวลานานเพิ่มขึ้นอีกด้วย ดังนั้น อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร ควรจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวที่ตรงกับความต้องการของนักท่องเที่ยวชาวไทย ชาวต่างชาติและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดกำแพงเพชรได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ เช่น กิจกรรมนั่งรถไฟฟ้/รถรางชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร กิจกรรมนั่งเรือชมกำแพงเมืองเก่า จัดทำคู่มือ/เอกสารแนะนำเส้นทางและแหล่งท่องเที่ยวในขณะที่เที่ยวชม กิจกรรมนั่งช้างชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร จัดทำอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร มีชีวิตหรือการชมอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรช่วงกลางคืน จัดบริเวณที่ดอกว่านประทุมขึ้นเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบและชมความสวยงามได้ จัดกิจกรรมการแสดง แสง เสียง ประวัติความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และการจัดทำรูปจำลองของโบราณสถานและวัดต่าง ๆ ในอดีตเทียบกับของจริงในปัจจุบัน ณ โบราณสถาน/วัดนั้น ๆ

กิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวควรเป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรด้วย อาทิเช่น กระบวนการตัดศิลาแลง การแสดงแสง เสียงประวัติความเป็นมาของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร และจังหวัดกำแพงเพชรอย่างยิ่งใหญ่และตระการตา เป็นต้น

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการนักวิชาการและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เพื่อก่อให้เกิดความยั่งยืนในการพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยวของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชรในอนาคต

ควรเชิญบริษัทนำเที่ยวต่าง ๆ มาเที่ยวชมและรับรู้ความยิ่งใหญ่และความทรงคุณค่าของอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร โดยจัดเป็นกิจกรรมในลักษณะจัดเป็นโปรแกรมนำเที่ยวตัวอย่าง

4. บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

4.1 ต้องได้รับความร่วมมือกับทุกหน่วยงานในจังหวัดและต้องวางแผนร่วมกัน บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเช่น จังหวัดกำแพงเพชร โดยผู้ว่าราชการจังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัด การท่องเที่ยวจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ส่วนราชการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องร่วมกันวางแผนและทำแผนการท่องเที่ยวให้ชัดเจนและปฏิบัติตามแผนกำหนดไว้

4.2 ในการจัดการแสดงนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยเฉพาะการจัดการแสดงแสง เสียง ต้องกำหนดวันเวลาโดยยึดหลักธรรมชาติเป็นสำคัญต้องไม่ตรงกับฤดูฝนทำให้ การจัดการแสดงลำบากและเกิดความยุ่งยากในการจัดการและเป็นอุปสรรคสำคัญมากในการใช้ แสงไฟรวมถึงระบบไฟฟ้าซึ่งเป็นอันตรายสำหรับผู้จัดการแสดงและนักแสดงอีกด้วย อีกทั้งควรจัดการแสดงที่สะท้อนอัตลักษณ์จังหวัดกำแพงเพชร โดยการจัดการแสดงพื้นบ้านและระบำต่าง ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวนั่งชมระหว่างรับประทานอาหารรูปแบบการจัดสำหรับกับไทย นักท่องเที่ยวนั่งบนเสื่อ โดยมีการ 1) การแสดงพื้นบ้านระบำ ก. ไก่ 2) การแสดงเพลงรำไท่น 3) การแสดงดนตรีไทยผสมวงดนตรีสากล 4) การแสดงระบำรวมเผ่าชาวเขา และ 5) การแสดงระบำเทพธิดาคอย และการแสดงแสง-เสียง เรื่อง “เสกศิลป์....สืบสายแสง.... กำแพงเพชร”

5. การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนานุคลากรในท้องถิ่น

เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก

5.1 วิทยาการในการฝึกอบรมหลักสูตรแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนานุคลากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ควรศึกษารายละเอียดของหลักสูตรฝึกอบรม และควรมีการเพิ่มเติมข้อมูลที่อาจมีการเปลี่ยนไปไป เช่น นโยบายด้านการท่องเที่ยว ความรู้ที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เป็นต้น

5.2 ควรนำหลักสูตรการฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนานุคลากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ไปอบรมให้กับบุคลากรที่ประกอบอาชีพเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ทั้งนี้อาจมีการสำรวจความต้องการฝึกอบรม เนื้อหาที่ต้องการฝึกอบรม

วันเวลา ที่ต้องการฝึกอบรม ฯลฯ ก่อนจัดการอบรม เนื่องจากหลักสูตรการฝึกอบรมมี 4 หน่วย ซึ่งบุคคลบางกลุ่ม ไม่จำเป็นต้องฝึกอบรมในทุกหน่วย

5.3 หลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการพัฒนาบุคลากรท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก ได้สร้างขึ้นจากกระบวนการที่มีส่วนร่วมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ดังนั้นควรมีนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อเป็นการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2550). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว พ.ศ. 2547-2551. (online) Available :

<http://www.mots.go.th>.

ณัฐรดา วงษ์นายะ. (2550). กลยุทธ์การประชาสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยาน

ประวัติศาสตร์กำแพงเพชร เมืองมรดกโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ปานิสร่า จรัสวิญญูและนิตรชนก จรัสวิญญู. (2550). การจัดทำแผนกลยุทธ์เพื่อพัฒนาธุรกิจด้าน

การท่องเที่ยวในจังหวัดกำแพงเพชร. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

เขวลักษณ์ ใจวิสุทธิหรรษาและคณะ. (2550). บทบาทนาฏศิลป์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยาน

ประวัติศาสตร์ กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

รัชนิวรรณ บุญอนันต์และคณะ. (2550). รูปแบบการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยาน

ประวัติศาสตร์กำแพงเพชรเมืองมรดกโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

วชิระ วิชชวรนนท์. (2550). การสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแบบบูรณาการด้านอาชีพสำหรับการ

พัฒนาบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร

เมืองมรดกโลก. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.

ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดกำแพงเพชร. (2550). ใน การประชุมเชิงปฏิบัติการ

“การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนการท่องเที่ยวจังหวัดกำแพงเพชร ฉบับที่ 2 “ เมื่อวันที่ 24

กันยายน พ.ศ. 2550. ณ โรงแรมชากังราวีเวอร์วีน จังหวัดกำแพงเพชร.

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย. (2550). **รู้ รัก ภาษาไทย**. บทวิทยุรายการ ออกอากาศทาง

สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ ๑๖ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๐ เวลา ๑๐.๐๐-

๑๑.๓๐ น. (online) Available : <http://www.royin.go.th/th/knowledge/detail.php?ID=1583>

อุทยานประวัติศาสตร์กำแพงเพชร. (2547). **มรดกไทย มรดกโลก**. กรุงเทพฯ : ยูนิค แมเนจ.